

ihale tarihi itibarıyla kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olduğu gerekçesiyle kendisiyle sözleşme imzalanmayarak altı ay süreyle ihalelere katılmaktan yasaklanmasına ilişkin işlemin İdare kararı ile iptal edilmesi üzerine, uğranıldığı ileri sürülen manevî zarara karşılık 25.000.-TL manevî tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılan davada, Danıştay; "...tüzel kişilerin kişilik haklarınıı saygınlık, ticari

itibar, sosyal ilişkiler bakımından sahip olunan değer, diğer kurumlar nezdindeki algılanış, mesleki çevrelerdeki konum, güvenilirlik gibi değerlerin oluşturduğu, tüzel kişiliğin saygınlığını yitirmesine, itibar kaybına uğramasına veya amaçlarını gerçekleştirmek bakımından zor duruma düşürülmesine yol açan hukuka aykırı tasarrufların manevi zarara yol açtığı kabul edilerek bu tür zararların tazmininin gerektiği; yargı kararı ile hukuka aykırı bulunarak iptal

edilen davacı şirketin altı ay süreyle ihalelere katılmaktan yasaklanmasına ilişkin işlemin, şirketin ticari itibarını zedelediği ve güvenilirliğini azalttığı gerekçesiyle, şirket tarafından uğranılan manevi zararın kısmen de olsa giderilmesi amacıyla 10.000,00-TL manevi tazminatın ödenmesine, fazlaya ilişkin kısmın ise reddine yönelik Mahkeme kararının onanması...” yolunda hüküm kurarak tazminat istemini kısmen kabul etmiştir

Manevi Tazminat

Manevi zarar kişinin şahıs varlığına, vücut tamlığına veya

yakınlarına yapılan

saldırıları nedeniyle duyduğu bedensel ve ruhsal acı ve üzüntülerdir

Şahıs varlığı bir kişinin sahip olduğu hukukça korunan kişilik değerlerinin tümüdür. Hayat, vücut bütünlüğü, sağlık, hürriyet, isim, şeref, haysiyet, cinsel bütünlük, ruhsal bütünlük gibi değerler kişilik değerlerini dolayısıyla da kişilik haklarını oluşturur

Bu değerlere yapılan saldırılar da manevi zararı ortaya çıkarır Tıpkı maddi zarara uğrayan kişiye maddi tazminat ödenmesi gibi manevi

tazminat da kişinin manevi bir zarara uğramasının sonucudur. Manevi tazminat, şahıs varlığına ilişkin olup kişinin haksız bir eylem sonucu duyduğu fiziki ve manevi acı, elem, keder, ızdırap ve yaşama zevklerinde meydana gelen azalma nedeniyle uğranılan manevi zararları giderecek ya da hafifletecek nakit veya nakitten başka tazmin şekli olarak tanımlanabilir. Ancak manevi tazminat kavramı, maddi tazminat kavramından daha karmaşık üzerinde tartışmaların yapıldığı bir kavramdır.

Bunun da temel nedeni manevi zarar kavramı üzerinde tam bir görüş birliğinin sağlanamamasıdır. Maddi zararın hem tespiti, hem de bunun sonucu giderilmesi daha kolay iken; manevi tazminatın tespiti, özellikleri ve karşılanması sorunu oldukça güçtür

4734 sayılı Kanun'da yer alan yaptırımların hukuka aykırı uygulanması sonucu manevi zarar da meydana gelebilir.

Danıştay'a göre manevi zarar;

"... Manevi zarar; idarenin bir eylem veya işlemi ile bir kimsenin kişi olarak haiz olduğu ve hukukça korunan hayat, vücut bütünlüğü, sağlık, hürriyet, isim, şeref, haysiyet, cinsel ve ruhsal bütünlük gibi kişilik değerlerine yapılan saldırılar sonucu kişinin bu saldırıdan dolayı duyduğu bedeni

ve/veya ruhsal acı ve üzüntü...” olarak tanımlanmakta, manevi tazminatla kişinin bu acı ve üzüntüsünün kısmen de olsa tatmin edilmesi amaçlanmaktadır

(Danıştay, 13. D., 20.12.2012, E:2012/3648,K:2012/3920).

Bu anlamda; idarî işlem veya eylemin neden olduğu ticari itibar kaybının, gerçek ve tüzel kişiler bakımından tazmin edilmesi gereken manevi bir zarar olduğu açıktır.

Uygulamada, 4734 sayılı Kanun’da yer alan yaptırımların hukuka aykırı uygulanması sonucu doğan manevi zararın karşılanması istemiyle açılan davalarda, manevi tazminat miktarı daha çok takdiri olarak hesaplanmaktadır.

Danıştay’ın manevi tazminatın karşılanmasına yönelik düşüncesi ise; “...Manevi tazminata hükmedilmesi için kişinin fiziki yapısını zedeleyen, yaşama ve kazanma gücünün azalması sonucunu doğuran olayların meydana gelmesi veya idarenin hukuka aykırı bir işlem veya eylemi sonucunda ağır bir elem ve üzüntünün duyulmuş olması veya şeref ve haysiyetinin rencide edilmiş bulunması gerekir.

Manevi tazminata hükmedilirken ilgililerin sosyal ve ekonomik durumu dikkate alınarak olay nedeniyle duyduğu elem ve ızdırabın kısmen giderilmesini ifade edecek, idarî işlem veya eylemin hukuka aykırılığını ortaya koyacak ve hukuka aykırılığı özendirilmeyecek bir miktarın belirlenmesi gerekmektedir...” şeklindedir

Danıştay, 13. D., 25.06.2014, E:2012/2975, K:2014/2662). Danıştay’ın manevi tazminat konusundaki bu düşüncesi yerinde olmakla birlikte, uygulamada, ekonomik kamu düzeni için büyük önem taşıyan kamu ihalelerinde uygulanan yaptırımların hukuka aykırılığını özendirilmeyip, buna engel teşkil edebilecek nitelikte bir tazminat miktarına hükmettiğini söylemek çok güçtür.

konu ile ilgili bir uyuşmazlıkta; Benzin ve Motorin Alımı

ihalesi uhdesinde kalmasına rağmen, ihale tarihi itibarıyla kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olduğu gerekçesiyle kendisiyle sözleşme imzalanmayarak altı ay süreyle ihalelere katılmaktan yasaklanmasına ilişkin işlemin İdare kararı ile iptal edilmesi üzerine, uğranıldığı ileri sürülen manevî zarara karşılık 25.000.-TL manevî tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle açılan davada, Danıştay; "...tüzel kişilerin kişilik haklarını saygınlık, ticari itibar, sosyal ilişkiler bakımından sahip olunan değer, diğer kurumlar nezdindeki algılanış, mesleki çevrelerdeki konum, güvenilirlik gibi değerlerin oluşturduğu, tüzel kişiliğin saygınlığını yitirmesine, itibar kaybına uğramasına veya amaçlarını gerçekleştirmek bakımından zor duruma düşürülmesine yol açan hukuka aykırı tasarrufların manevi zarara yol açtığı kabul edilerek bu tür zararların tazmininin gerektiği;

yargı kararı ile hukuka aykırı bulunarak iptal edilen davacı şirketin altı ay süreyle ihalelere katılmaktan yasaklanmasına ilişkin işlemin, şirketin ticari itibarını zedelediği ve güvenilirliğini azalttığı gerekçesiyle, şirket tarafından uğranılan manevi zararın kısmen de olsa giderilmesi amacıyla 10.000,00-TL manevi tazminatın ödenmesine, fazlaya ilişkin kısmın ise reddine yönelik Mahkeme kararının onanması..." yolunda hüküm kurarak tazminat istemini kısmen kabul etmiştir

(Danıştay, 13. D., 19.03.2014, E:2012/3922, K:2014/1048). Kanaatimizce, manevi tazminat için hükmedilen bu miktar, KİK'te yer alan yaptırımların uygulanması noktasında, yaptırım tesis eden yetkilileri hukuka aykırılıktan kaçınmaya özendirilmeyecek niteliktedir.

Bahsi geçen karardan çıkarılacak diğer bir sonuç ise, Danıştay'ın gerçek kişiler için manevi tazminat verilmesi düşüncesinin, hukuka aykırı olarak uygulanan yaptırımın neticesinde ticari itibarı zedelenen tüzel kişiler için de geçerli olduğudur. Tüzel kişiler için manevi tazminat miktarının tespitine ilişkin olarak Danıştay; "...Tüzel kişiler

lehine manevi tazminata hükmedilirken piyasadaki konumları ve ekonomik durumları dikkate alınarak olay nedeniyle piyasadaki konumlarının ve ticari itibarlarının sarsılması ile orantıyı ifade edecek, işlemin hukuka aykırılığını ortaya koyacak ve hukuka aykırılığı özendirilmeyecek bir miktarın belirlenmesi gerekmektedir...” şeklinde ifade ederek, manevi tazminat için esas alınacak unsurları belirterek özellikle ticari itibar kavramına vurgu yapmıştır.

Hükmedilen manevi tazminat miktarı sarsılan ticari itibarla orantılı olması gerektiği belirtmiştir

Danıştay, 13. D., 07.10.2013 E:2013/1291, K:2013/2484).